

DESET ZÁKLADNÍCH PRAVIDEL ČESKÉ SPISOVNÉ VÝSLOVNOSTI

SAMOHLÁSKY

1. ZACHOVÁVAT KVALITU SAMOHLÁSEK

den, syn, dary		dan, sen, dery, dry
velebili		vlebili, velebele
ovoce	NIKOLIV	ovace, ovce
přijali		přali, přijeli
celopal		clpal, calapal
posvěť		posviť, pasveť
pochovali		pachavali, pachvali

Správně a jasně vyslovovat samohlásky, nepolykat! Samohlásky jsou nositeli tónů a tvoří melodickou stránku slov.

2. DODRŽOVÁNÍ KVANTITY, DÉLKY SAMOHLÁSEK

rtů, ústa, třást, dál		rtu, usta, třas, dal
můj Bůh		muBu
Ježíš dává		Ježidava
blížící se svátky		bližci se svatky
mé jméno	NIKOLIV	memeno
přijímáš		přimaš
vidím, slyším, cítím, jím		vidim, slyšim, citim, jim
pravím vám		pravivam

Nezkracovat dlouhé samohlásky! Zvláště pozor na ty významotvorné –
mýlí se × myli se, dál × dal

3. DLOUHÁ SLOVA

přerozmanitá		přezmanitá
evangelium		evanglum
neporokovat		neprokovat
nevystižitelné	NIKOLIV	nestižitelné
přivalila		přilila
spolupracovali		spracovali
neporokovat		neprokovat

Dlouhá slova zachovat celá, **nevypouštět celé slabiky!** Dlouhá slova vnášejí do rytmu řeči příjemnou změnu, **nepospíchat s nimi, dát jim volnější rytmus.**

4. RÁZ

jak i Kristus		jakyKristus
bez útěchy		bezutěchy
se Izák	NIKOLIV	sezák, sežák
od Otce, k Otcí, s Otcem		odoce, kotci, sotcem, zotcem
synům Izraele		synů mizraele, synuizrae
v Egyptě, v Izraeli		vegyptě, vizraeli
po ohni, s okem		pohni, sokem
spolu ulehnou		spolehnou

Slova začínající samohláskou se v proudu řeči vyslovují s tzv. rázem.

Důsledně dbát na pauzy před spojkami *a, ale*.

Jsou to pauzy nejen artikulační, ale i pauzy logické.

Ráz se také používá ve slovech s předponami – *pře'uctiví, do'učit, po'uliční* atp.,
ráz se **nepoužívá** ve slovech přejatých – *deziluze, reakce, vakuum, rekreace*.

SOUHLÁSKY

5. PŘESNÁ A JASNÁ VÝSLOVNOST SOUHLÁSEK

***h, l, j, m, v, b, d, r* – vyžaduje opření do bránice a pečlivou artikulaci**

všemohoucího Boha		šemoucioBoa
ubohý, bohulibými		uohý, bouliuými
jejího	NIKOLIV	jeho, jho
Hle, Hospodin		leospodí
z celého Judska, u jeho hlavy		celeucka, ujelavy
mé jho, Mojžíš, pověz jí to		meo, Možíš, povésíto
přijal, kojenec		přál, konec
celopal, lehl		ceopa, le
Bůh, Duch		uch
obdivuhodný		odiodný
převěješ je		přeješje
mým milosrdenstvím		ímilostenství
volajícího		uoacího

Souhlásky *h, l, j, m, v, b, d, r* mezi samohláskami vyslovovat energičtěji a jasněji.

Nepolykat souhlásky v tempu řeči, řeč zní nepěkně a ledabyle.

6. VYSLOVOVÁNÍ SOUHLÁSEK NA ZAČÁTKU, UVNITŘ A NA KONCI SLOV

když, který, kdyby, však, vždyť		dyš, tery, kery, dyby, šak, dyť
hrot, hřeben, hřbitov	NIKOLIV	rot, řeben, řbitof
vznášet, vrata, vlastnost, vrána		náše, rata, lasnos, rana
větší, kratší, dětský		ječí, kačí, jecký
pusťte, buďte, chodte		puste, bujte, chote

7. ZDVOJENÁ VÝSLOVNOST STEJNÝCH SOUHLÁSEK UVNITŘ SLOV

poddaný, oddělit, bezzásadový		podaný, odělit, bezásadový
nejjasnější, pecce, racci	NIKOLIV	nejasnější, pece, raci
poddruh, nejjistější		podruh, nejistější

Velmi pozorně, pečlivě a přitom nenásilně vyslovovat skupiny souhlásek.

Jsou-li ve skupině znělá a neznělá souhláska, spodobují se (*ros-sápal, ros-sypal, ot-tud*), nesmějí splývat v jednu souhlásku tam, kde jsou ve švu složeného slova nebo v konci slova s příponou: *zlom-me, broučci, racci, babičce*.

8. VÝSLOVNOST SOUHLÁSEK NA ROZHRANÍ SLOV

deset tisíc		desetisíc
před domem, od domu	NIKOLIV	předomem, odomu
středem moře, mám moc		středemoře, mamoc
v pyšném městě, k vám mluvil		fpyšneměstě, kvámluvil
mluvíš špatně, máš štěstí		mluvíšpatně, mášťěstí
jmenovat tohoto, nechal ladem		menovatot, nechaladem
koupil losy, mávám mámě		koupilosity, mavamamě

Dvě stejné souhlásky v mezisloví je třeba velmi zřetelně vyslovit, zejména tam, kde je i logický předěl – mezi podst. jm. a slovesem.

Nejčastěji je skupina *m-m*, je to dáno povahou koncovek českého skloňování a časování.

9. SYKAVKY NA ROZHRANÍ SLOV

Ježíš se		Ježíse
miluješ život		miluje život
vás ze synagogy	NIKOLIV	váze synagogy
vás zabije		vázabije
když se		gdyse
až se utiší		ase utiší
Proč se ptáš? Otec čeká.		proceptáš? otečeká

Pozor, nesmazávat hranice mezi slovy!

10. PŘEDLOŽKY

pro naše vykoupení
vzal při večeři do svých rukou
probouzí ochotu ke smíření
na tuto svou rodinu
ve společenství víry

NIKOLIV

pro naše vykoupení
vzal při večeři do svých rukou
probouzí ochotu ke smíření
na tuto svou rodinu
ve společenství víry

Čeština má přízvuk vždy na první slabice slova nebo slovního spojení –
spojení slabičné předložky s následujícím slovem do jednoho rytmického celku.
Slabičná předložka vyslovená jako jeden celek s následujícím slovem je potom
vždy přízvučná. Přízvuchnost vytváří vnitřní rytmus každého jazyka.